

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra anglistiky a amerikanistiky

**Čtivost překladu uživatelských příruček
z oblasti IT**

Readability of Translated IT User Guides

(Bakalářská práce)

Autor: Eva Přílepková

Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Michal Kubánek

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne .....

.....

(vlastnoruční podpis)

Děkuji Mgr. Michalu Kubánkovi za odborné vedení při zpracování této bakalářské práce a za cenné rady, které mi během psaní poskytnul.

Seznam zkratk a vysvětlivky

CT cílový text

VT výchozí text

Obsah

Seznam zkratk a vysvětlivky	4
Úvod	8
Teoretická část	10
1. Odborný překlad a odborný styl	10
1.1. Technický text a překlad	11
1.2. Obecná charakteristika anglicky psaných odborných textů	12
1.2.1. Terminologie	13
1.2.2. Nominálnost	14
1.2.3. Modalita	14
1.2.4. Odosobnění / neosobnost	14
1.2.5. Koheze	15
1.2.6. Syntax	15
2. Uživatelské příručky	17
2.1. Co jsou uživatelské příručky	17
2.2. Obsah	17
2.3. Vzhled	18
2.4. Uživatelé	19
2.5. Použitelnost	20
3. Čtivost	21
3.1. Způsoby měření čtivosti	21
3.2. Použití	22
3.3. Počátky měření čtivosti anglicky psaných textů	23
3.3.1. Čtivost textů pro děti	23
3.3.2. Čtivost textů pro dospělé	24

3.4.	Vybrané vzorce čtivosti pro angličtinu	25
3.4.1.	Vzorec Dalea a Challové (Dale-Chall formula)	26
3.4.2.	Fleschovy vzorce	26
3.4.3.	Gunningův Fog index	28
3.4.4.	Vzorec SMOG	28
3.5.	Měření čtivosti textů v češtině	29
3.5.1.	Mistríkův vzorec	29
3.5.2.	Fog index pro češtinu	30
3.5.3.	Komplexní míra obtížnosti textu	31
3.6.	Využití vzorců pro čtivost	31
	Praktická část	32
4.	Metodika	32
4.1.	Použité vzorce	32
4.2.	Měření proměnných	34
4.3.	Vybrané texty	35
4.4.	Hypotéza	36
5.	Měření čtivosti vybraných textů	37
5.1.	Text 1 – Uživatelská příručka iMac – Představení služby iCloud	37
5.1.1.	Zhodnocení čtivosti	37
5.2.	Text 2 – Uživatelská příručka iMac – Informace o manipulaci	38
5.2.1.	Zhodnocení čtivosti	38
5.3.	Text 3 – Uživatelská příručka k mobilnímu telefonu Nokia N90 – Postup psaní zprávy	39
5.3.1.	Zhodnocení čtivosti	39
5.4.	Text 4 – Uživatelská příručka k mobilnímu telefonu Samsung GT-I9195 – Řešení problémů	40

5.4.1. Zhodnocení čtivosti	40
5.5. Text 5 – Licenční podmínky pro software Windows 7 Home Premium	41
5.5.1. Zhodnocení čtivosti	41
5.6. Vyhodnocení výsledků	42
Závěr	44
Přílohy	46
Příloha 1A	46
Příloha 1B	47
Příloha 2A	48
Příloha 2B	50
Příloha 3A	52
Příloha 3B	54
Příloha 4A	55
Příloha 4B	57
Příloha 5A	59
Příloha 5B	60
Shrnutí	62
Použité texty	64
Bibliografie	65
Anotace	68

Úvod

S rozmachem technologií se staly uživatelské příručky nedílnou součástí našich životů. Vzhledem k tomu, že denně pracujeme s různě složitými stroji, se dá předpokládat, že v případě nutnosti či bezradnosti sáhneme právě po těchto textech. Nebo dost možná nesáhneme, protože přestože jsou tyto příručky velice důležité pro pochopení práce s přístrojem, jsou také velmi opomíjené. Jody Byrne (2006, s. 58) udává, že důvodem by mohly být předchozí negativní zkušenosti s užíváním příruček, jejichž kvalita nebyla dostatečná; a pokud se uživateli dostane do ruky nevhodně napsaná příručka, uživatel sám sebe viní za to, že ji nezvládá pochopit. Jedním z důvodů, proč může být příručka nesrozumitelná, je právě nevhodný překlad.

Uživatelské příručky se řadí do odborného funkčního stylu – jmenovitě se jedná o praktický typ technického odborného textu. Mezi jejich znaky mimo jiné patří vysoké množství terminologických výrazů, logická stavba, návaznost, objektivita, přesnost a jednoznačnost (Knittlová a kol., 2010, s. 169). Příručka se tedy snaží uživatele-laika, u něhož předpokládá minimální zkušenost s produktem, naučit efektivnímu zacházení s přístrojem.

Není překvapením, že tyto texty jsou bohaté na specializovanou slovní zásobu. To ale není jediné, čím jsou uživatelské příručky typické. V angličtině se v těchto textech projevuje například kondenzovanost a hutnost větné stavby jako následek snahy o sdělení velkého množství informací na co nejmenší ploše. Susanna Murcia-Bielsa (1999, s. 8) ve své práci říká: „Jazyk originálního textu může mít značný dopad na různé aspekty překladu: slovní zásobu, gramatiku, ale také na strukturu diskurzu a pragmatické a kulturní aspekty.“¹ Tento dopad může být často negativní – překladatel je příliš ovlivněn originálem, což ho vede k přejímání struktur, jež jsou v cílovém jazyce příznakové. V případě odborně sdělného funkčního stylu jsou některé tyto interference akceptovatelné, jedná se například o doslovné překlady určitých předložkových vazeb, zvýšený výskyt

---

¹ Pokud není uvedeno jinak, všechny citace z angličtiny jsou přeloženy autorkou práce.

pasíva v češtině či nepravé souřadné i podřadné věty (Knittlová a kol., 2010, s. 212). I takové inference ale můžou zhoršit čtivost celého textu, a tudíž i srozumitelnost textu.

Čtivost textu je parametr, který udává, jak snadno čtenář přečte a pochopí psaný text. Tento ukazatel vychází z několika faktorů, jako je na příklad délka a počet slov ve větě, počet slabik ve větě či počet unikátních slov ve větě. Pro anglický jazyk existuje několik vzorců pro měření čtivosti, z nichž každý bere v potaz jiné proměnné. Já v této práci budu používat vzorec R. Flesche Reading Ease Readability Formula, který je jeden z nejpoužívanějších. Pro český jazyk je vytvořený Mistríkův vzorec.

Některé teorie překladu (např. teorie dynamické ekvivalence Eugena Nidy nebo teorie komunikativního překladu Petera Newmarka) tvrdí, že překlad by měl mít stejný dopad na čtenáře v cílovém jazyce, jako má na čtenáře výchozího textu. Proto předpokládám, že čtivost překladu by měla být minimálně stejná jako je čtivost v původním jazyce, aby se jednalo o úspěšný překlad.

Tato práce si tedy klade za cíl porovnání čtivosti výchozího textu a jeho překladu a následné zhodnocení úspěšnosti překladu na základě získaných skóre čtivosti jednotlivých textů.

Teoretická část této práce se bude zabývat charakteristikou uživatelských příruček z oblasti IT a jejich zařazením na poli překladu a specifičností takových textů. Dále se zaměřím na čtivost, historii jejího měření v češtině i angličtině a vzorce pro výpočet čtivosti.

V praktické části se budu věnovat vypočítání čtivosti vybraných částí textu z uživatelských příruček z oblasti IT a jejich překladů. Na základě této analýzy posoudím úspěšnost překladu.

Teoretická část

V této části se nejprve budu věnovat tomu, co vlastně znamená technický překlad, jaké texty do něj spadají a čím jsou tyto texty specifické. Poté se zaměřím na strukturu a význam uživatelských příruček. Poslední kapitolu teoretické části věnuji pojmu čtivost. Shrnu historii měření čtivosti textů v angličtině a češtině a představím některé vzorce.

1. Odborný překlad a odborný styl

Odborný překlad je přesněji řečeno překlad odborných textů. Česká stylistická teorie funkčních stylů, která je založena na myšlenkách Bohuslava Havránka, rozlišuje šest primárních funkčních stylů dle funkce textu a několik dalších „podstylů“ čili sekundárních stylů, které jsou odvozené od těch primárních. Mezi primární funkční styly tedy patří tyto styly: prostě sdělovací, odborný, administrativní, publicistický, řečnický a umělecký (Čechová a kol., 2008, s. 98). Sekundární styly jsou takové styly, které jsou odvozené od těch primárních, sdílí s nimi příbuzné rysy nebo jsou to texty na pomezí více stylů (Čechová a kol., 2008, s. 100).

Vzhledem k tomu, že se tato práce věnuje textům spadajícím do odborného překladu, nebudu zde věnovat více prostoru ostatním funkčním stylům a podívám se blíže na styl odborný. Z odborného stylu se nyní běžně vyděluje styl vědecký, styl prakticky odborný, styl populárně naučný a styl esejistický a učební (Čechová a kol., 2008, s. 210). Poslední dva zmíněné styly jsou právě sekundární styly, které se nacházejí na pomezí jiných stylů – esejistický na pomezí odborného a uměleckého, učební na pomezí odborného a administrativního.

V anglicky mluvících zemích ale podobné funkční dělení stylu textů nenajdeme. Zde používají individualistické přístupy či filologické přístupy; texty se nečlení podle jejich funkce, ale spíše podle jejich tématu a dělí se tedy podle jednotlivých sfér fungování odborné komunikace (Mlacek, 1978, s. 47). Právě proto se pak hovoří o technickém stylu/překladu, právnickém či obchodním stylu. Do

technického stylu tedy patří například texty z oblasti strojírenství, mechaniky, informačních technologií, stavebnictví atd.

Další způsob dělení anglicky psaných textů je dělení na textové typy. Nejznámější je teorie Kathariny Reissové (2000, s. 26), která dělí texty podle funkce jazyka a dimenze jazyka na tři typy textů: informativní, expresivní a operativní. Rozsáhlejší teorii textových typů v závislosti na jejich relevantnosti k překladu vytvořila Mary Snell-Hornbyová (1995, s. 32), která popisuje text na šesti úrovních, od nejvíc obecné po nejkonkrétnější.

1.1. Technický text a překlad

Technický překlad jako by neměl své vlastní místo na poli teorie překladu. Technické texty, zřejmě kvůli své nevýraznosti a zdánlivé obyčejnosti, bývají často opomíjené a technický překlad tak bývá obvykle řazen do stejné kategorie jako vědecký (odborný) překlad.

Mezi těmito dvěma typy překladu ale najdeme hned několik odlišností. Vědecké texty kromě svojí explanační funkce mají také za cíl přesvědčit čtenáře o své pravdivosti, zaujmout ho svojí myšlenkou a mnohdy ho za použití beletristických narativů i pobavit (Byrne, 2006, s. 9). Hlavní funkce technického textu je čtenáře informovat, naučit ho, jak používat ten či onen produkt. Technické texty jsou tedy prosty jakýchkoliv příkras, jsou funkční, jednoznačné a přímočaré. Je samozřejmé, že i technické texty mnohdy musejí splnit i jinou funkci, o tom ale více v kapitole o uživatelských příručkách. Rozdíl je tedy v tom, jak jednotlivé druhy textu s informací pracují a prezentují ji (Byrne, 2006, s. 8).

Podle české teorie funkčních stylů bychom zařadili technické texty do odborného funkčního stylu, přesněji řečeno jde o styl prakticky odborný (Čechová a kol., 2008, s. 210). Funkce technických textů není ale pouze předání informací čtenáři. Je tu i funkce regulativní a operativní, jež jsou společně výsledkem průniku funkcí stylu odborného a administrativního (Čechová a kol., 2008, s. 336). Tímto spojením funkčních stylů je styl učební, ve kterém se také mísí použití různých slohových postupů jako jsou: instrukce a návody k práci a výkladové, popisné i

neverbální učební texty – například schémata a grafy (Čechová a kol., 2008, s. 336). Příslušnost alespoň některých technických textů do učebního funkčního stylu podporuje i cíl užívání těchto textů. „Cílem práce s učebními texty je vytvoření, dosažení event. rozvinutí a prohloubení určitých kompetencí a na nich založených performancí“ (Čechová a kol., 2008, s. 336).

Jak tedy definovat technický text? Byrne (2006, s. 8) na to jde přes definici slova ‚technický‘ (technical) a jeho definice zní: „[T]echnický překlad se zabývá texty, které se týkají aplikování poznatků exaktních věd do praxe.“ Mezi takové texty mimo jiné patří manuály, uživatelské příručky, instrukce a pracovní postupy, ale také návrhy projektu či hodnocení produktu.

Autoři a překladatelé technických textů se musejí dobře orientovat v tomto druhu dokumentů a snažit se o to, aby byly co nejvíce čitelné a použitelné. Cílem technické literatury je totiž předání důležitých informací, a to tak, aby s nimi mohli čtenáři naložit snadno, efektivně a správně (Byrne, 2006, s. 10).

1.2. Obecná charakteristika anglicky psaných odborných textů

Jazyk užitý v odborných textech je především funkční. Snaží se, aby byl přesný, jasný, objektivní, nenahodilý (Grego, 2010, s. 52) a vypadal tak, jak se očekává od jazyka použitého v takových textech a nerozptyloval tak čtenáře od obsahové stránky, která je důležitější. Pokud se nejedná o velmi specifickou publikaci, text by neměl obsahovat slang ani žargon, aby se předešlo nedorozuměním.

Jazykové znaky odborných textů se dají rozdělit na lexikální a nelexikální. Lexikálními znaky jsou zejména terminologické výrazy. Mezi nelexikální znaky, které nejvíce ovlivňují překlad takových textů z angličtiny pak Grego (2010, s. 62–63) řadí nominálnost, modalitu, odosobnění a kohezi. Dalším z nelexikálních znaků je specifická syntax.

Pokud při překladu dojde k nesprávně zvolenému překladatelskému řešení, mohly by tyto prvky zmenšit čtivost textu. Zbytečně dlouhé věty, které nepředávají

žádnou myšlenku, multiverbizace či nominální řetězce by mohly negativně ovlivnit proměnné ve vzorcích čtivosti a tím snížit celkovou čtivost textu.

1.2.1. Terminologie

Nejvýraznějším znakem odborných textů je vysoké množství užitých terminologických výrazů. Na ty se klade největší důraz a jejich správný překlad zabere překladateli zřejmě nejvíce času. „Termín je pojmenování pojmu v systému pojmů některého vědního nebo technického oboru. [...] [J]eho znaky jsou pojmovost, intelektuálnost, neexpresivita a absence citového zabarvení.“ (Poštoľková a kol., 1983, s. 24) Terminologická správnost je důležitá hlavně pro jasný přenos obsahové informace. Z tohoto důvodu je pro odborné texty příznačné, že namísto synonymního vyjadřování, které je v češtině volené v jiných typech textů, se v odborných textech objevuje velká míra opakování slov – termínů.

Technické texty a jejich terminologie jsou v současnosti regulovány množstvím vyhlášek a norem, aby se zajistila terminologická konzistence a správnost napříč obory. Mezi nejvýznamnější patří organizace ISO – Mezinárodní organizace pro normalizaci, která sdružuje národní normalizační orgány, a TermCoord, oddělení Generálního ředitelství EU pro překlad, které vytvořilo online projekt IATE – Interaktivní terminologie pro Evropu. Cílem tohoto projektu je vytvoření terminologické databáze pro všechny orgány EU. Tato databáze byla v roce 2007 zpřístupněna veřejnosti.

Podobné databáze fungují i v jiných odvětvích, avšak spíše, než všeobecnou preskriptivní funkci mají za úkol zpřístupnění obsahovaných informací a představení terminologie či propagaci společnosti/organizace, pod kterou patří. V oblasti informačních technologií je k dispozici jazykový portál společnosti Microsoft (Microsoft language portal), který obsahuje terminologii použitou v produktech této společnosti. Ačkoliv není v odvětví IT výjimkou, že výrobci pojmenují svůj výrobek vlastním kreativnějším názvem, je tento portál užitečný, neboť obsahuje kromě překladových ekvivalentů i definici konceptu, ke kterému pojem odkazuje. Dá se tedy při překladu použít alespoň jako odrazový můstek.

1.2.2. Nominálnost

Nominální vyjadřování, tj. jmenné vyjadřování, je vyjadřování pomocí podstatných a přídavných jmen namísto slovesy. Často také dochází ke změně jmenné kategorie jiných slov (zejména sloves) z verbálních frází na podstatná jména (Grego, 2010, s. 62).

V odborných textech se objevuje také velké množství nominálních řetězců, ve kterých je klíčové určit správně hlavu fráze a vztahy mezi jednotlivými členy řetězce či fráze, aby nedošlo při překladu k posunu ve významu. Nevhodný překlad nominálních řetězců je jeden z nejnápadnějších prvků, který by mohl ovlivnit čtivost či porozumění textu uživatelem.

1.2.3. Modalita

Modalita je také jedním z kohezních prvků textu. „Modalita se vztahuje ke slovesnému způsobu, který vyjadřuje možnost nebo nutnost.“ (Grego, 2010, s. 62) Anglická modální slovesa (*must, should, ought, can, may, might*) mohou vyjadřovat deontickou či epistemickou modalitu. Deontická modalita určuje nutnost, zatímco epistemická se vztahuje k možnosti.

Tato modální slovesa v technických a odborných textech v jisté míře přichází o svůj lexikální význam, což závisí na tom, s jakým plnovýznamovým slovesem se kombinují (Knittlová a kol., 2010, s. 154).

1.2.4. Odosobnění / neosobnost

Odosobnění si klade za cíl udělat text méně osobním. Činí se tak z různých důvodů – zdůraznění myšlenky textu a nikoliv autora, zbavení autora odpovědnosti za obsah textu nebo vyjádření nejistoty (tzv. hedging) (Grego, 2010, s. 62). Odosobnění textu se dá dosáhnout například pomocí použití pasíva či užitím modálních sloves. Nejistota se pak dá vyjádřit pomocí frází, příslovcí, modality a pasíva (Grego, 2010, s. 63).

Do této kategorie se dá zařadit i snaha o zachování objektivitu textu. Text sice může představovat neobvyklé myšlenky či přístupy, vždy se ale snaží představit

tyto myšlenky objektivně. Představí důvody a podklady, které stojí za myšlenkou, a snaží se pomocí citování relevantních zdrojů logicky přesvědčit o validitě dané myšlenky.

1.2.5. Koheze

Koheze nebo také soudržnost textu, je propojenost textu například pomocí spojek, určitých členů či zájmen. Užitím těchto slov se vytváří jakési odkazy na jiné části textu (Grego, 2010, s. 62). Při překladu je tedy důležité tyto prvky správně přeložit tak, aby text působil přirozeně. Texty s vysokou kohezností by měly mít vyšší čtivost, protože se v nich čtenář dobře orientuje. Koheze může být v textu vytvořena pomocí textové reference, gramaticky a lexikálně.

Textová reference je buď exoforická (reference mimo text, např. *Look at that!* řečeno při ukazování na něco), nebo endoforická, která se dále dělí na anaforu a kataforu (Tárnyiková, 2009, s. 31).

Gramatická koheze může být vyjádřena pomocí slovesného času, slovesného rodu, slovesného způsobu, určenosti podstatných jmen, spojek a předložek nebo interpunkce.

Lexikální koheze je několik typů. Je to: opakování slov, synonymie, antonymie, hyponymie, meronymie, ekvivalence, pojmenování a připodobnění (Tárnyiková, 2009, s. 44). V odborných textech je důležité zachovat vysokou míru opakování slov a upozadit synonymní vyjadřování, aby bylo na první pohled jasné, k čemu text odkazuje.

1.2.6. Syntax

V souvislosti se složitostí odborných textů se často mluví o délce vět. Ve skutečnosti ale nejsou tvořené věty nijak neobvyklé, vezmeme-li v potaz cílového čtenáře, který se orientuje v oboru a se složitostí textu počítá. V odborných textech se objevují dlouhá rozvitá souvětí, která však mají logickou stavbu. „Vzhledem k tomu, že s délkou věty roste i její nasycení informací, sevřenost, úspěšnost a ekonomičnost vyjádření, odpovídá tento stav větší pojmovosti psaných odborných

textů.“ (Čechová a kol., 2008, s. 217) Opět se tedy vracíme k terminologii a nominalitě, která „ztěžuje“ čtivost celé věty.

Věty na sebe logicky navazují a stejně tak to je s pořádkem slov ve větách. Ten postupuje téměř vždy od známého (téma) k neznámému (réma) a tudíž podléhá základnímu principu aktuálního větného členění.

U některých typů odborných textů, například u uživatelských příruček, se ve větách objevuje zvýšené množství opakování slov či frází, aby došlo k zapamatování důležité informace (Byrne, 2006, s. 87).

Délka věty je však jeden z důležitých prvků většiny vzorců pro měření čtivosti. Pokud je průměrná délka věty příliš dlouhá a text zároveň obsahuje i velké množství dlouhých slov, bylo by lepší, kdyby došlo alespoň ke zkrácení vět, čímž by se zvýšila celková čtivost textu.

2. Uživatelské příručky

Tato práce se věnuje čtivosti uživatelských příruček, proto se v následující kapitole budu věnovat tomu, co jsou uživatelské příručky, jak vypadají a kdo jsou jejich uživatelé.

2.1. Co jsou uživatelské příručky

Uživatelské příručky, někdy také manuály či návody k použití, jsou texty, které doprovází určitý produkt a jejichž hlavním účelem je naučit uživatele efektivnímu a bezpečnému užívání tohoto produktu. Dále mají také za úkol naučit uživatele pracovat s produktem tak, aby nedošlo k nechtěnému poškození v rámci nesprávného zacházení s ním (Byrne, 2006, s. 52) a v případě, kdy vyvstanou nechtěné problémy ho naučit, jak se s nimi vypořádat. To ale není jediná funkce těchto textů. Nezřídka mají také marketingovou funkci a snaží se uživateli ukázat možnosti a výhody dalších výrobků a služeb od stejného výrobce a přimět či motivovat ho tak začít tyto výrobky také používat.

Existence uživatelských příruček je ošetřena různými vyhláškami a nařízeními. Například dostupnost příruček v češtině u výrobků prodávaných v České republice je upravena zákonem č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele v odstavcích § 9 a § 11. Další normy, tentokrát vytvořené Evropským normalizačním výborem (CEN), jsou například ČSN EN 62079 o zhotovování návodů nebo ČSN EN 292-2 o bezpečnosti strojních zařízení.

2.2. Obsah

Vzhledem k tomu, že mají příručky hned několik funkcí, obsahují i několik druhů textů. Jsou to například: pracovní postupy a instrukce, popisy, prostě sdělovací texty či texty s odborným – technickým či právním – zaměřením.

Je jasné, že obsah příručky musí být hlavně správný, jasný a relevantní pro uživatele. Nepřesná data mohou vyústit ve zranění uživatele či poškození produktu a chybné či nepodstatné informace v uživateli mohou vzbudit nezáměr a nedůvěru vůči příručce. Proto překladatel nesmí pouze překládat, ale musí také lokalizovat. Českého uživatele nezajímají údaje o hmotnosti v librách nebo rozměry udané v palcích, a pokud na takovou informaci narazí, ztratí k textu důvěru. To samé se týká případů, kdy jsou v textech telefonní čísla či adresy – pokud text přeložený do češtiny obsahuje doporučení, ať starý přístroj odvezete na skládku či do kovošrotu a u něj je anglické telefonní číslo či adresa, uživatel ztratí důvěru vůči textu. V takových případech je lepší při překladu najít informace relevantní pro českého uživatele nebo generalizovat či vynechat přesnou informaci.

Příručka také musí čtenáři poskytnout potřebnou informaci právě ve chvíli, kdy ji potřebuje a ne předtím (Byrne, 2006, s. 82). Proto musí být logicky členěná. Byrne (2006, s. 78) zmiňuje čtyři způsoby členění struktury textu: chronologické, od obecného ke konkrétnímu, postup ‚problém – metody – řešení‘ a postup ‚příčina – následek‘. V jedné příručce může být využito několik způsobů členění struktury, neboť se každá hodí k jinému komunikačnímu záměru.

Priessning (2010, s. 6) poznamenává, že v technických textech obecně se nenachází mimo nadpisy otázky, neboť tyto text nemají za cíl přimět uživatele přemýšlet o tom, co by mohlo být. Otázky se tedy objevují pouze v nadpisech, kde je na ně následně hned odpovězeno, což ostatně doporučuje i Byrne (2006, s. 80).

2.3. Vzhled

Uživatelské příručky využívají velké množství grafických prvků a druhy členění, aby se dosáhlo co nejvyššího stupně čtivosti celého dokumentu (Byrne, 2006, s. 49).

Text je horizontálně členěn na kapitoly a většinou postupuje od nejjednoduššího k nejsložitějšímu („top-down approach“). Nejprve popíše produkt zvenčí a obecně a pak postupně, jak se zvyšuje uživatelova schopnost práce s produktem, se od nejzákladnějších funkcí dostává k těm složitějším.

Kapitoly jsou členěny na podkapitoly, časté je užívání různých druhů nadpisů a podnadpisů. Důležité informace jsou zvýrazněny či odlišeny od zbytku textu užitím kurzívy, tučného písma či jiné barvy textu.

Zvýraznění dochází i vkládáním textových polí (např. *Tip!*, *Varování!*, *Pozor!* apod.), které mají graficky odlišený nadpis od ostatního textu, aby čtenáře zaujal. Zpravidla se v takových textech objevují důležité informace týkající se bezpečnosti nebo doporučení či připomenutí předchozí informace.

Uživatelské příručky se snaží zaujmout čtenáře také pomocí nákrešů, ilustrací, grafů, tabulek a použitím symbolů či piktogramů. Použití vizuálních elementů pomůže k jasnému a rychlému vysvětlení myšlenek a konceptů, které by bylo zdlouhavé a složité při komunikování pouze pomocí textu (Byrne, 2006, s. 76).

Pro uživatelské příručky je příznačná intertextovost – tedy předchozí zkušenost uživatele s předchozími texty tohoto typu (Tárnyiková, 2009, s. 69). Pokud text vypadá tak, jak od něj čtenář očekává, dá se předpokládat, že orientace v něm bude jednodušší. Text je také vnitřně propojen odkazy na své další části. V současnosti, kdy je množství příruček dostupných nejen v tištěné podobě, ale i v elektronické, se často užívají hypertextové odkazy, kterými roste provázanost textu a snadnější orientace.

2.4. Uživatelé

Aby byla příručka správně napsaná či přeložená, je třeba mít neustále na paměti, kdo je cílový uživatel. Předpokládá se, že uživatelské příručky se píše pro uživatele-laika, který nemá s výrobkem, který příručka doprovází, žádnou zkušenost. Přesto mnozí uživatelé používají příručku pouze v případě, kdy narazí na nějaký problém. V tomto případě jsou mnohdy frustrovaní a není výjimkou, že příručku spíše prolístují, než aby ji pozorně četli a pokud ji čtou, tak se nezdá, že čtou nepozorně (Byrne, 2006, s. 20). Text tedy musí být co nejsrozumitelnější a dobře strukturovaný, ale zároveň stručný, aby jej uživatel chtěl číst.

Je nutno si také uvědomit, že ačkoliv se často jedná o přeložený text, uživatelé k němu často přistupují jako k originálu (Byrne, 2006, s. 15). Příručky někdy až bezmezně věří a nenapadne je u ní kriticky myslet a pokud narazí na nějaký problém, který vyplývá ze složitosti textu a dost možná i ze špatného překladu, může se stát, že místo vinění nevhodně napsaného textu viní sami sebe.

Všechny tyto problémy mohou čtenáře přimět k odložení uživatelské příručky stranou a nedůvěře k těmto textům. Příručka v tom případě selže ve svém hlavním cíli, což je nežádoucí.

2.5. Použitelnost

Jedním ze způsobů hodnocení kvality technických textů kromě čtivosti, o které je následující kapitola, je použitelnost (usability). „Použitelnost se zabývá tím, jak snadno se uživatelé (čtenáři) dostanou k informaci a následně ji použijí k vykonání popsaného úkolu.“ (Byrne, 2006, s. 94) Jinými slovy použitelnost zkoumá, jak dobře příručka vykonává svou funkci – tedy efektivní naučení uživatele práce s produktem.

Použitelnost se měří právě tak, že se několika uživatelům, kteří nemají předchozí zkušenosti s produktem, dá nejdříve přečíst příslušná část příručky a poté mají za úkol vykonat to, co se naučili. Rychlost, efektivita a počet chybných úkonů rozhodují, jakou použitelnost daná uživatelská příručka má. Tomu pomáhá, pokud je v textu použitý přehledný obsah, tabulky, glosáře a shrnutí (Byrne, 2006, s. 60).

3. Čtivost

Čtivost je další způsob, jak zkoumat kvalitu textu. Hodnotí text na základě formálních vlastností textu jako je například délka věty či délka slov (Olohan, 2015, s. 53).

3.1. Způsoby měření čtivosti

Existuje několik způsobů, jak zjistit úroveň čtivosti textu, Klare (1975, s. 64) zmiňuje tři způsoby: odhad, test na porozumění a vypočítání na základě vzorce.

Odhadování čtivosti textu je založeno na zkušenostech tvůrců textů či učitelů, kteří předkládají texty studentům a žákům a mají od nich tedy přímou zpětnou vazbu týkající se jejich čtivosti. V současnosti se odhad jako oficiální měření nepoužívá, neboť ustoupil vzorcům výpočtu čtivosti, které přináší objektivní výsledek. Odhadování či předpovídání čtivosti se ale stále používá jako jeden ze způsobů ověření správnosti výsledků vzorců (Klare, 1975, s. 64).

Určování čtivosti na základě testu na porozumění funguje tak, že se vytvoří test na porozumění, který pokrývá potřebnou tematiku dle požadované úrovně čtivosti textu (Klare, 1975, s. 64). Jinými slovy to znamená, že pokud potřebujeme text, který odpovídá schopnostem žáka 8. třídy, určíme, na jaké otázky týkající se textu by měl žák být schopný odpovědět a sestavíme test. Pak předložíme žákům 8. třídy text a následně jim necháme vyplnit připravený test, podle jehož výsledků zpětně určíme, jestli je tento text vhodný pro žáky 8. třídy. Na základě výsledků je pak možné získat podklady pro tvoření textů s požadovanou úrovní čtivostí. Při využívání tohoto způsobu je sice možné získat podklady k tvoření dalších textů, ale vypracování testů na porozumění je nesmírně náročné a zdlouhavé, proto tento způsob není často využíván. Jedním z typů testů na porozumění jsou tzv. cloze testy. Jedná se o test, který obsahuje text s vynechaným každým *n*tým slovem, které se má doplnit. Tato vynechaná slova jsou ale vynechaná na základě objektivních a předem specifikovaných pravidel, na rozdíl od podobných testů, které se dělají

například při jazykových zkouškách, kde jsou vynechaná klíčová slova nebo slova zkoumající gramatické znalosti (Bormuth, 1969, s. 360).

V počátcích zkoumání čtivosti to byly právě testy na porozumění, podle kterých se vytvářely vzorce. Nejprve se vybralo několik textů, ke kterým se vytvořily testy na porozumění, ty pak výzkumníci předložili čtenářům, kteří přečetli text a vyplnili test. Výzkumníci na základě tohoto testu identifikovali problematické pasáže, ve kterých určili jazykové či stylistické prvky, které čtenářům snižovaly schopnost porozumění textu. Na základě tohoto výzkumu pak získali prvky, které ovlivňují čtivost textu, a ty pak využili jako proměnné ve vzorcích.

Třetí a nejpoužívanější způsob určování čtivosti je měření na základě vzorců. Vzorce berou v potaz jiné proměnné v závislosti na tom, kdo je vytvořil. Nejčastěji je to průměrná délka slova ve slabikách, průměrný počet slov ve větě, dále je to užití často frekventovaných slov (například na základě frekvenčních slovníků), počet daného slovního druhu na počet slov atd. Vzorce jsou tvořené vždy pro specifický jazyk či skupinu jazyků, proto není vhodné používat vzorce na jiné jazyky bez toho, aby předtím nedošlo například k úpravě konstant ve vzorci. Ideálně by se ale mělo kvůli systémovým rozdílům mezi jazyky pracovat se vzorcem vytvořeným pro daný jazyk.

3.2. Použití

Měření čtivosti se využívá ke zhodnocení kvality textu, zejména tedy toho, jak snadno se text čte. Čtivost se měří hlavně u textů, u nichž se předpokládá, že budou pro své čtenáře složité k pochopení, protože má čtenář sníženou či zhoršenou schopnost pochopení textu. Používá se tedy například pro měření složitosti dětských knih, učebnic pro studenty či vzdělávacích materiálů pro pacienty v nemocnicích. Měření čtivosti ale není limitováno pouze na takovéto texty, vzorce na měření čtivosti se dají aplikovat i na jiné texty, u kterých je žádoucí, aby je čtenář snadno pochopil, jako jsou právě uživatelské příručky či texty s vysokou náročností tématu, které je nové nebo velmi abstraktní.

3.3. Počátky měření čtivosti anglicky psaných textů

V následující kapitole se budu věnovat nejvýznamnějším událostem z počátku zkoumání čtivosti textů.

Jako první se čtivosti začal věnovat profesor anglické literatury Lucius A. Sherman. Ten ve svém výzkumu, který publikoval v roce 1893, došel k poznatkům, jež posloužily jako základ pro následující výzkumy v hodnocení čtivosti. Ve své práci zvané *Analytics of Literature* došel k tomu, že postupem času se věty v psaných textech zkracují a jazyk psaného projevu se začíná více podobat jazyku mluvenému, který je mnohem efektivnější, a také, že se vzrůstající délkou věty mají studenti větší potíže s porozuměním textu (DuBay, 2006, s. 2).

3.3.1. Čtivost textů pro děti

V roce 1921 publikoval americký psycholog Edward L. Thorndike frekvenční slovník anglického jazyka *The Teacher's Word Book*, do kterého zahrnul 10 000 nejužívanějších anglických slov na základě zanalyzování několika desítek učebních materiálů a knih významných autorů. V roce 1932 vydal aktualizovanou verzi s 20 000 slovy a o dalších 12 let později vydal v roce 1944 frekvenční slovník se 30 000 slovy. Tyto slovníky měly sloužit učitelům ve výuce angličtiny ať už rodilých mluvčích nebo cizinců. Později Thorndikovy slovníky posloužily jako základ některých vzorců na výpočet čtivosti.

V roce 1923 se pokusili Bertha A. Livelyová a Sidney L. Pressey jako první počítat čtivost textů pro děti. Podnětem pro jejich práci bylo, že učebnice pro žáky základní školy obsahovaly až příliš technických výrazů, které se musely žákům vysvětlovat, kvůli tomu pak nezbyval čas na samotnou výuku (Lively a Pressey, 1923, s. 41). Ke zhodnocení čtivosti použili také první vydání frekvenčního slovníku E. L. Thorndikea. Z 15 knih a učebnic a jedněch novin vybrali vzorek o délce 1 000 slov, který pak hodnotili na základě tří faktorů: a) množství různých slov ve vzorku, b) počet slov, které se nenacházely v Thorndikově slovníku a c) vážený medián, který měly použítá slova na základě jejich čísla v Thorndikově slovníku (Lively a Pressey, 1923, s. 49).

Ve zkoumání čtivosti textů pro děti pokračovali Mabel Vogelová a Carleton Washburne. Ti společně v roce 1928 publikovali článek, ve kterém představili vzorec Winnetka. Použitím tohoto vzorce uměli objektivně přiřadit text do odpovídající třídy ve škole na základě jeho složitosti (DuBay, 2006, s. 50). V průzkumu se zeptali dětí, které knihy četly a zároveň se jim i líbily. V těchto knihách pak zkoumali několik prvků. Šlo o 1) složitost slovní zásoby na základě výzkumu Livelyové a Presseyho, 2) strukturu vět na vzorku o 75 větách, 3) slovní druhy ve vzorku dlouhém 1 000 slov, 4) stavbu odstavců, 5) obecnou strukturu, jako například délka kapitol, 6) vzhled knihy (Vogel a Washburne, 1928, s. 53–54). Na základě těchto vlastností textu sestavili vzorec, jehož výpočtem se dá určit, do jaké třídy základní školy kniha spadá dle schopností žáka.

3.3.2. Čtivost textů pro dospělé

Ve 30. letech 20. století se výzkum zaměřil na čtivost textů pro dospělé. V roce 1931 publikoval Douglas Waples a Ralph W. Tyler studii *What People Want to Read About* (O čem chtějí lidé číst). Zjistili, že ačkoliv chtějí dospělí číst knihy a dál se vzdělávat, nemají k dispozici materiály odpovídající úrovni (DuBay, 2006, s. 61).

Tyler dále pokračoval ve zkoumání čtivosti a v roce 1934 vytvořil společně s Edgarem Dalem vlastní vzorec na výpočet čtivosti textů pro dospělé. Vytvořili sérii testů vztahující se k materiálům, které dali dospělým se sníženou schopností číst, výsledky testů zanalyzovali a dostali nejdůležitější faktory, které těmto dospělým dělají největší problém (Dale a Tyler, 1934, s. 73). Z nich se tři faktory jevily jako nejdůležitější, a proto je zakomponovali do svého vzorce čtivosti jako proměnné. Šlo o počet různých technických slov ve vzorku, počet různých složitých netechnických slov a počet neurčitých vět (Dale a Tyler, 1934, s. 86).

V roce 1935 vydali William S. Gray a Bernice E. Learyová knihu *What makes a book readable* (Čím je kniha čtivá). Jedná se o přelomový výzkum čtivosti, ve kterém nejprve určili 228 prvků, které ovlivňují čtivost, a rozdělili je do čtyř kategorií: obsah, styl, formát a způsob organizování textu (DuBay, 2006, s. 144). Nejdůležitější byl podle nich obsah a styl, ale uznali, že obsah se nedá statisticky

měřit. Proto se zaměřili zejména na styl. Složitost vybraných textů nejdříve ověřili pomocí testů na porozumění textu, které vyplnili čtenáři, pak je zanalyzovali. Nakonec došli k pěti nejdůležitějším prvkům ovlivňujícím text, které vložili do svého vzorce čtivosti. Šlo o průměrnou délku věty ve slovech, počet různých „složitých“ slov, počet zájmen první, druhé a třetí osoby, procento odlišných slov a počet předložkových vazeb (DuBay, 2006, s. 145–146).

Následující výzkumy se snažily o snížení složitosti vzorců, resp. počtu použitých proměnných. V roce 1944 publikoval Irving Lorge článek, ve kterém zveřejnil svůj vlastní vzorec. Vzorec původně sloužil pro psané texty pro děti, ale později, jak uvedl sám Lorge (1944, s. 153) se ukázal vhodný také při používání ke zjednodušování textů pro dospělé. Důvodem byl zejména fakt, že velké množství populace mělo nízké dosažené vzdělání (Lorge, 1944, s. 153). Do svého vzorce Lorge zahrnul tři proměnné: průměrná délka věty ve slovech, počet předložkových vazeb na 100 slov a počet plnovýznamových slov („hard words“), které se nenachází v Daleově seznamu 769 jednoduchých slov (Lorge, 1944, s. 152). Lorge (1944, s. 152) ale také upozorňuje, že vzorec často hodnotí složitost pasáží, které člověk čte pro zábavu, příliš vysoko a podhodnocuje složitost pasáží, které člověk čte za účelem získání informace, proto by se mělo na výsledky pohlížet kriticky. Lorge svým vzorcem vytvořil základy pro dva nejužívanější vzorce čtivosti – Fleschův a Daleův a Challové.

3.4. Vybrané vzorce čtivosti pro angličtinu

Poté, co vznikly výše popsané výzkumy a vzorce, se začala zkoumat čtivost textů ve velkém. DuBay (2006, s. 146) uvádí, že existuje více než 200 vzorců čtivosti pro anglický jazyk. V následující kapitole představím ty nejvýznamnější, které doporučovala používat i americká vláda v době, kdy se snažila zvýšit úroveň vzdělávání dospělých.

3.4.1. Vzorec Dalea a Challové (*Dale-Chall formula*)

V roce 1948 svůj vzorec zveřejnil Edgar Dale a Joanne S. Challová. Vzorec byl inspirovaný prvním vzorcem R. Flesche, ale tvůrci se rozhodli ponechat jen dvě proměnné. Pro vypočítání čtivosti textu na základě tohoto vzorce je potřeba vybrat z textu několik 100 slov dlouhých vzorků. Vzorec Dalea a Challové (1948, s. 173) je následující:

$$x_{c50} = 0,1579x_1 + 0,0496x_2 + 3,6365$$

ve kterém

X_{c50} je skóre čtivosti – výsledek udává třídu, do které patří žák, jenž by na test porozumění zadaného textu odpověděl polovinu otázek správně,

X_1 je Daleovo skóre (počet slov mimo Daleův seznam 3 000 jednoduchých slov),

X_2 je průměrná délka věty ve slovech.

3.4.2. *Fleschovy vzorce*

Rudolf Flesch představil svůj první vzorec čtivosti ve své dizertační práci v roce 1943. Vzorec obsahoval proměnné jako počet afixů a počet osobních referencí, což jsou například zájmena první, druhé a třetí osoby. Tyto dva prvky ve svojí další rovnici publikované v roce 1948 vypustil; afixy, kvůli složitému a zdlouhavému počítání, a osobní reference, protože se ukázaly jako zbytečné (Flesch, 1948, s. 202). V nové rovnici také změnil styl hodnocení. Původní škála byla od 0 do 7, kde 7 značila velmi složitý text. Nová rovnice má hodnotící škálu od 0 do 100, kde 100 značí velmi jednoduchý text, který zvládne přečíst a pochopit dítě ve čtvrté třídě, které sotva umí číst (Flesch, 1948, s. 205). Flesch změnil hodnotící škálu zejména proto, aby výsledky bylo snadnější interpretovat. Jeho rovnice čtivosti zvaná Reading ease formula (RE) zní takto:

$$RE = 206,835 - 1,015 \times sl - 84,6 \times wl$$

ve které

sl je průměrná délka věty ve slovech,

wl je průměrná délka slova ve slabikách.

V tabulce 1 je zaznamenáno hodnocení složitosti textu na základě získaného reading ease skóre:

Získané skóre	Složitost textu
100–90	Velmi snadný text
90–80	Snadný text
80–70	Poměrně snadný text
70–60	Standardní text
60–50	Poměrně složitý text
50–30	Složitý text
30–0	Velmi složitý text

Tabulka 1 – Hodnocení složitosti textu na základě Fleschovy rovnice

Další vzorec, který Flesch publikoval v roce 1948 společně se vzorcem čtivosti byl vzorec pro lidský zájem (human interest = HI). Vzorec má dvě proměnné – počet osobních vět (vět s osobním slovem) a počet osobních slov.

$$HI = 3,635 \times \text{počet osobních slov} + 0,314 \times \text{osobních vět}$$

Tento vzorec má podobné hodnotící skóre jako vzorec pro reading ease, ale s tou výjimkou, že pokud text získá 0, neznamená to nutně, že je složitý, ale pouze to značí, že neobsahuje osobní slova či věty. Flesch (1948, s. 206) tento vzorec považuje navzdory jeho nepřesným výsledkům za důležitý, neboť napovídá, kolik zájmu dokáže text vzbudit ve čtenáři a text, který čtenáře nezajímá nebude nikdo číst.

V roce 1975 upravil J. Peter Kincaid Fleschův vzorec pro potřeby amerického námořnictva ve snaze zlepšit čtivost materiálů. Přetvořil rovnici tak, aby ukazovala třídu, kterou musí čtenář absolvovat, aby pochopil daný text. Pro získání výsledků Kincaid zkoumal, jak rekruti zvládají porozumět textům psaným pro námořnictvo a výsledky pak přepočítal do upravené rovnice. Výsledná rovnice zvaná Flesch-Kincaid grade level formula zní takto:

$$GL = 0,39 \times sl + 11,8 \times wl - 15,59$$

ve které

sl je průměrná délka věty ve slovech,

wl je průměrná délka slova ve slabikách (Kincaid a kol., 1975, s. 40).

3.4.3. *Gunningův Fog index*

V roce 1954 publikoval svůj vzorec Robert Gunning. I Gunning se při tvorbě svého vzorce inspiroval Fleschem, ale na rozdíl od něj místo slabik použil slova, která mají 3 nebo více slabik, kterým říkal těžká slova („hard words“) (Klare, 1975, s. 73). Výsledek rovnice zvaný reading grade score, je třída, do které musí člověk chodit, aby text zvládnul pochopit. Aby byl text univerzálně pochopen, měl by mít text hodnocení 8, aby text pochopil průměrný člověk, měl by test získat hodnocení 12, které odpovídá vzdělání posledního ročníku střední školy. Vzorec je následující:

$$\text{Fog index} = 0,4 \times \frac{\text{počet slov}}{\text{počet vět}} + 100 \times \frac{\text{počet těžkých slov}}{\text{celkový počet slov}}$$

3.4.4. *Vzorec SMOG*

SMOG je akronym pro Simple Measure of Gobbledygook (Jednoduché měření hatlamatilky). Je to vzorec, který vytvořil v roce 1969 G. Harry McLaughlin jako reakci na Gunningův vzorec, který ještě více zjednodušil. Výsledek opět udává, kolikátou třídu musí čtenář dokončit, aby byl schopný textu porozumět, s možnou odchylkou 1,5 roku (Klare, 1975, s. 80). Vzorec se používá na vzorku, který je dlouhý minimálně 30 vět a zní takto:

$$\text{SMOG} = 1,043 \times \sqrt{\text{počet slov s 3 a více slabikami} \times \frac{30}{\text{počet vět}} + 3,1291}$$

Mezi víceslabičná slova se nepočítají slova s afixy -ed, -es nebo -ing, protože by z mnoha slov udělaly tříslabičná slova, což bylo nežádoucí.

3.5. Měření čtivosti textů v češtině

Měření čtivosti textů v češtině začalo v 60. letech minulého století, kdy J. Mistrík představil svůj vzorec. Další způsob zhodnocení čtivosti v češtině je vzorec fog index přizpůsobený češtině a komplexní míra obtížnosti textu.

3.5.1. Mistríkův vzorec

V roce 1968 publikoval Josef Mistrík v časopise *Slovenská reč* článek, ve kterém představil svůj vzorec čtivosti. Původně je tento vzorec vytvořený pro slovenštinu, ale jak sám Mistrík (1968, s. 178) udává, lze tento vzorec úspěšně aplikovat i na ostatní slovanské jazyky. Tento vzorec se dá užívat pro jakékoliv texty. Výjimkou jsou snad texty literární, ve kterých jsou prvky používané pro vypočítání čtivosti používané také pro svou estetickou hodnotu (Mistrík, 1968, s. 173), a proto je výsledek značně zkreslený.

Mistrík (1968, s. 176) ve své práci říká, že stačí vzorek textu o délce do 300 slov. Se vzrůstající délkou textu roste i jeho srozumitelnost a tím se tedy jeho čtivost zvětšuje.

Vzorec má tři proměnné: průměrnou délku věty ve slovech, průměrnou délku slova ve slabikách a index opakování. Index opakování udává frekvenci slova v textu a zobrazuje tedy bohatost použité slovní zásoby a vypočítá se poměrem celkového počtu slov ve vzorku a počtem unikátních slov ve vzorku (Mistrík, 1968, s. 175). Vzorec tedy zní takto:

$$R = 50 - \frac{S \times V}{\frac{N}{L}}$$

ve kterém

R je míra čtivosti na stupnici od 0 do 50, kde 50 značí nejjednodušší text,

S je průměrná délka slova ve slabikách,

V je průměrná délka věty ve slovech,

N je počet slov ve vzorku,

L je počet unikátních slov ve vzorku.

Výsledkem je číslo na stupnici od 0 do 50, kde nejvyšší číslo značí nejjednodušší text. V tabulce 2 je slovní hodnocení jednotlivých výsledků tak, jak ho popsal Mistrík (1968, s. 177).

Získané skóre	Srozumitelnost textu
50–40	Velmi snadno srozumitelný text
40–30	Průměrný, snadno srozumitelný text
30–20	Výkladový text, náročný, ale srozumitelný
20–10	Těžko srozumitelný text
10–0	Text je na hranici srozumitelnosti

Tabulka 2 – Hodnocení složitosti textu na základě Mistríkovy rovnice

3.5.2. Fog index pro češtinu

Fog index se dá s menšími úpravami použít i na češtinu. Vzorec vypadá následovně:

$$\text{Fog index}_{\text{cz}} = 0,4 \times (A + L) + 5$$

ve kterém

A je průměrný počet slov ve větě,

L je počet tří a víceslabičných slov.

Vzorec se používá na vzorku o velikosti přesně 100 slov. Pokud je výsledek vyšší než 40, jedná se o nečitelný text, pokud je výsledek nižší než 25, jedná se o snadno srozumitelný text.

3.5.3. Komplexní míra obtížnosti textu

Komplexní míra obtížnosti textu zahrnuje mimo formálních prvků textu také sémantické aspekty (Průcha, 2002, s. 287). Tato míra se také nazývá míra Nestlerové-Průchy-Pluskala nebo zkráceně také míra (T), kde T je míra obtížnosti textu (Průcha, 2002, s. 287). Tato míra se aplikuje hlavně na odborné texty, a to zejména učebnice. Vzorec pro tuto míru je:

$$T = T_s + T_p$$

ve kterém

T_s značí syntaktické faktory,

T_p značí sémantické faktory.

Mezi syntaktické faktory (T_s) patří průměrná délka vět a syntaktická složitost vět; do sémantických faktorů (T_p) spadají proporce běžných pojmů, proporce odborných pojmů, proporce faktografických pojmů, proporce numerických pojmů a proporce opakovaných pojmů (Průcha, 2002, s. 288).

3.6. Využití vzorců pro čtivost

Jak už bylo řečeno výše, vzorce pro čtivost se využívají v případech, kdy je potřeba zhodnotit složitost používaných textů u nichž se vyskytnou pochyby, že texty zvládají splňovat svou funkci. Velmi často k tomu dochází ve školství, kde se složitost textů musí přizpůsobovat potřebám studentů a ty se postupem času mění. Například Průcha (2002, s. 289) měřil obtížnost česky psaných učebnic na základě komplexní míry obtížnosti textu. Dále se měří také čtivost zdravotnických edukačních materiálů pro laiky (Chamerová a Mandysová, 2012).

Praktická část

V této části vysvětlím metodiku svojí práce a následně zanalyzuji texty a vypočítám čtivost zdrojových textů a jejich překladů.

4. Metodika

Cílem této práce je zhodnocení úspěšnosti překladu na základě porovnání čtivosti výchozího a cílového textu. Jedná se o hodnocení úspěšnosti na základě formálních požadavků textu a tudíž toho, jak čtivě nebo také složitě text působí na čtenáře.

4.1. Použité vzorce

Pro výpočet čtivosti jsem se rozhodla použít dva vzorce, které jsou vytvořené specificky pro angličtinu a češtinu.

Vybrala jsem Fleschův vzorec reading ease pro anglické texty a pro české texty Mistríkův vzorec, a to z několika důvodů. Oba vzorce pracují s průměrnou délkou slabik a průměrnou délkou věty. Mistríkův vzorec dále pracuje ještě s indexem opakování, který ukazuje míru použitého slovníku. Oba vzorce jsou také jedny z nejpoužívanějších a jsou i poměrně jednoduché na vypočítání.

Pro připomenutí, Fleschův vzorec reading ease formula pro měření anglického textu vypadá takto:

$$RE = 206,835 - 1,015 \times sl - 84,6 \times wl$$

ve kterém

sl je průměrná délka věty ve slovech,

wl je průměrná délka slova ve slabikách.

Mistríkův vzorec pro měření čtivosti českého textu je následující:

$$R = 50 - \frac{S \times V}{\frac{N}{L}}$$

ve kterém

R je míra čtivosti na stupnici od 0 do 50, kde 50 značí nejjednodušší text,

S je průměrná délka slova ve slabikách,

V je průměrná délka věty ve slovech,

N je počet slov ve vzorku,

L je počet unikátních slov ve vzorku.

Průměrný počet slov ve větě se vypočítá vydělením celkového počtu slov celkovým počtem vět. Průměrná délka slova ve slabikách se vypočítá vydělením celkového počtu slov celkovým počtem slabik ve vzorku.

Další důvod, proč jsem vybrala tyto dva vzorce je, že oba mají podobnou škálu hodnocení. Fleschův vzorec hodnotí na škále od 100 do 0, kde 100 znamená velice jednoduchý text, a Mistríkův vzorec hodnotí na škále od 50 do 0, kde 50 znamená jednoduchý text. Obě škály hodnocení mají slovní vysvětlení, a proto je snadné zjistit, který výsledek jednoho vzorce odpovídá výsledku vzorce druhého. V tabulce 3 je hodnocení, na jehož základě budu hodnotit úspěšnost překladu.

Získané skóre: Fleschův vzorec	Složitost textu	Získané skóre: Mistríkův vzorec
100-80	Snadný text	50-40
80-60	Standardní text	40-30
60-50	Text je náročný na porozumění	30-20
50-30	Těžko srozumitelný text	20-10
30-0	Text je velmi těžký na porozumění	10-0

Tabulka 3 – Porovnání výsledků hodnocení Fleschova a Mistríkova vzorce

4.2. Měření proměnných

Pro anglický vzorec je potřeba znát počet slov, počet vět a počet slabik. Počet slov se dá snadno zjistit pomocí nástroje počet slov v programu Microsoft Word. Na počítání slabik v anglických textech existuje několik online programů, proto jsem použila webovou stránku www.syllablecount.com. Věty se pak dají snadno spočítat ručně.

Do českého vzorce je potřeba znát počet slov, počet slabik, počet vět ve vzorku a počet unikátních slov ve vzorku. Počet slov se dá opět spočítat pomocí programu Microsoft Word. Pro ostatní proměnné jsem ale nenašla vhodné programy, proto jsem se je rozhodla počítat ručně.

Při počítání je třeba nastavit pravidla pro měření, aby se v textu měřilo vše konzistentně:

- a) symboly – v textech se objevují různé symboly a zástupné znaky. Jedná se například o šipky „>“, „→“ a miniatury ikon v textu. Tyto symboly se počítají jako jednoslabičná slova. Symboly jako například „%“ se počítají

jako jedno jednoslabičné slovo, ale pokud se v textu nachází slovo „procent“, počítá se jako dvojslabičné. Při počítání unikátních slov se „%“ a „procenta“ berou jako dvě unikátní slova.

- b) čísla – čísla v textu, jako například *10* a *-25*, se počítají jako jednoslabičná slova. Pokud se ale v textu vyskytuje číslo napsané slovy (např. *deset*), počítá se příslušný počet slabik.
- c) zkratky – v textech se vyskytuje množství zkratek slov spojených s elektronikou. Obecně známé zkratky jako *SMS*, *MMS* či *GB* se počítají jako jedno slovo o třech a dvou slabikách. Méně známé zkratky, jako je například licence *CAL*, se počítají jako jednoslabičná slova. Zkratky jako *SIM* se počítají jako jedna slabika, avšak *SIM2* se počítá jako dvě slabiky („sim dva“).
- d) slova se spojovníky – se počítají jako jedno slovo, není-li uvedeno jinak.
- e) anglická slova – slovům, která jsou anglickým názvem např. služby se počítají slabiky podle toho, ve kterém pádě jsou. V prvním pádě jsou slabiky podle anglické výslovnosti, např. *App Store* jsou dvě slova a každé má jednu slabiku, ale ve druhém pádě (*bez*) *App Storu* jde o dvě slova a celkem tři slabiky.
- f) číslování seznamu – číslování kroků v pracovním postupu nebo číslování či označení se počítá jako jednoslabičné slovo, protože zastupují informaci „krok první“ nebo „bod a“.
- g) nadpisy a podnadpisy – se počítají jako jednotlivé věty, ačkoliv nejsou ukončené tečkou nebo neobsahují sloveso.
- h) úseky textu jako například *Provozní teplota: 10 až 35 °C* se počítají jako jedna věta.

4.3. Vybrané texty

Hodnotit budu 5 vzorků a jejich překladů z celkově 4 odlišných uživatelských příruček. Jedná se vzorky textů z uživatelské příručky k počítači iMac, uživatelské příručky k telefonu Samsung GT-I9195 a k telefonu Nokia N90 a z licenčních podmínek k softwaru Windows 7 Home Premium.

Texty byly vybrány tak, aby reprezentovaly různé funkce uživatelských příruček popsaných v dřívější kapitole. Jedná se tedy o různé typy textů – instruktážní, informativní, prostě sdělovací, právně závazný. Poslední zmíněný text byl vybrán, protože ačkoliv není vždy součástí uživatelské příručky, každý uživatel by měl vědět, za jakých podmínek může produkt používat, a tudíž by měl takový text číst. K tomu nedochází možná právě proto, že se jedná o velmi složité texty.

Délku textu jsem vybrala na základě vypočítávání Mistríkovy rovnice, která udává, že vzorek nemusí mít více než 300 slov. Délka textů v češtině se tedy pohybuje od 249 do 282 slov. Délka anglických originálů je poněkud delší, pohybuje se od 279 do 333 slov, což při počítání s Fleschovou rovnicí není problém. Odlišná délka výchozího a cílového textu také není problém, protože měřím čtivost předávané informace.

Texty a jejich délku jsem vybírala náhodně, pouze podle toho, jestli se jednalo o typ textu, který jsem chtěla zkoumat a text pocházel od renomované společnosti. Důležité ale bylo, aby se předávaná informace vešla v CT do 300 slov.

4.4. Hypotéza

Vzhledem k tomu, že zkoumané texty pochází od velkých renomovaných společností, tj. Apple, Microsoft, Nokia a Samsung, se dá předpokládat, že texty budou kvalitně přeložené, neboť takové společnosti kladou velký důraz na kvalitní komunikaci se svými zákazníky. Tudíž by hodnocení čtivosti českého překladu mělo odpovídat čtivosti anglického originálu. Navíc předpokládám, že vzhledem k tomu, že překlad uživatelských příruček má směřovat k co nejvyšší čtivosti (tedy aby čtenář co nejsnadněji porozuměl textu), budou čtivosti českých textů o něco vyšší, než jsou čtivosti zdrojových textů.

Další předpoklad je, že nejvyšší čtivost v obou jazycích budou mít instrukce (text 3), protože jsou nejkonkrétnější a nejdůležitější pro uživatele, zatímco nejnižší čtivost budou mít právní informace (text 5), protože jsou velice abstraktní.

5. Měření čtivosti vybraných textů

V následující kapitole provedu měření čtivosti vybraných textů. Nejdříve vždy stručně charakterizuji použitý vzorek a poté vypočítám čtivost. Všechny použité vzorky jsou k dispozici v přílohách.

5.1. Text 1 – Uživatelská příručka iMac – Představení služby iCloud

Jedná se o text sloužící k představení možností cloudového úložiště uživatelům. Text má mimo jiné marketingovou funkci, tedy snaží se uživatelům představit službu a motivovat je k jejímu používání. Činí tak například velkou mírou opakování názvu produktu (*iCloud*), představením množství funkcí, které služba zvládá či působením na emoce čtenáře vztažením některých funkcí na rodinu (*za rodinné nákupy zaplatíte..., útraty svých dětí můžete...*).

V překladu textu se objevuje množství anglických slov jako názvů produktů či služeb (*App Store, Finder, iCloud Drive, iBooks Store*). Oba texty, výchozí i cílový, používají miniatury ikon v textu.

5.1.1. Zhodnocení čtivosti

Výchozí text (viz příloha 1A) má celkem 279 slov a 18 vět. Průměrný počet slov v jedné větě je tedy 15,5 slova. V textu je celkem 401 slabik, průměrná délka slova je 1,437 slabiky. Vzorec s dosazenými všemi proměnnými tedy vypadá takto:

$$RE = 206,835 - 1,015 \times 15,5 - 84,6 \times 1,437$$

$$RE = 69,532$$

Čtivost VT je tedy 69,532 což podle tabulky 1 znamená, že jde o standardní text.

Cílový text (viz příloha 1B) má celkem 268 slov a 18 vět. V textu je celkem 596 slabik a 143 unikátních slov. Z těchto údajů vyplývá, že průměrná délka věty je 14,889 slov, průměrná délka slova je 2,224 slabiky a index opakování je 1,874. Po dosazení do vzorce získáme:

$$R = 50 - \frac{2,224 \times 14,889}{\frac{268}{143}}$$

$$R = 32,331$$

Výsledná čtivost je 32,331. Podle tabulky 2 se tedy jedná o standardně složitý text.

Porovnáním výsledné čtivosti obou textů zjistíme, že čtivost překladu odpovídá čtivosti výchozího textu, avšak není oproti předpokladu vyšší, dokonce se pohybuje spíše na spodní hranici hodnocení pro standardně složitý text.

5.2. Text 2 – Uživatelská příručka iMac – Informace o manipulaci

Druhý text je taktéž z uživatelské příručky pro počítač iMac. Jedná se o informace o tom, jak s ním zacházet a v jakém prostředí jej používat. Funkce tohoto textu je tedy naučit uživatele práci s produktem tak, aby jej neponičil a zároveň sám sobě neublížil.

V textu se objevuje rozmezí teplot, ve kterém se má produkt užívat. Ve VT se kromě údajů ve stupních Celsia objevují také informace ve stupních Fahrenheita. Při překladu tedy došlo k odstranění informace, která není relevantní pro českého čtenáře, a používání pouze údajů ve stupních Celsia.

5.2.1. Zhodnocení čtivosti

Výchozí text (viz příloha 2A) má celkem 333 slov a 26 vět. Průměrně má tedy jedna věta 12,808 slov. V textu je celkem 548 slabik a průměrná délka slova tedy vychází na 1,646 slabiky. Dosazením proměnných do vzorce získáme:

$$RE = 206,835 - 1,015 \times 12,808 - 84,6 \times 1,646$$

$$RE = 54,583$$

Čtivost VT je tedy 54,583, což je podle tabulky 1 čtivost poměrně složitého textu.

CT (příloha 2B) je dlouhý 282 slov a má celkem 27 vět. Průměrná délka věty je 10,444 slov. V textu je celkem 699 slabik, průměrná délka slova je tedy 2,479 slabiky. V textu je celkem 178 jedinečných slov. Vzorec se všemi proměnnými vypadá takto:

$$R = 50 - \frac{2,479 \times 10,444}{\frac{282}{178}}$$

$$R = 33,658$$

Čtivost CT podle Mistríkova vzorce je 33, 658. Podle tabulky 2 se tedy jedná o průměrný, snadno srozumitelný text.

Porovnáním čtivosti VT a CT podle tabulky 3 docházíme k tomu, že CT má vyšší čtivost než VT a má tedy nižší složitost textu.

5.3. Text 3 – Uživatelská příručka k mobilnímu telefonu Nokia N90 – Postup psaní zprávy

Třetí zkoumaný text (viz příloha 3A a 3B) je postup psaní zprávy. Je psaný jako pracovní postup, který uživateli v osmi krocích vysvětlí, jak napsat a poslat MMS zprávu.

V textu se nachází množství obrázkových miniatur ikon a symbolů, které usnadňují čtenáři orientaci v textu. V obou příručkách jsou důležité části postupů (např. dílčí kroky postupu: *Volby* > *Vložit objekt* > *Fotografie*) zvýrazněné tučným barevným písmem pro rychlé objevení důležité informace.

5.3.1. Zhodnocení čtivosti

VT je 26 vět dlouhý a celkově má 298 slov. Průměrně je tedy jedna věta dlouhá 11,462 slov. Text obsahuje 456 slabik, průměrně má tedy jedno slovo 1,537 slabiky. Po dosazení do vzorce získáme následující:

$$RE = 206,835 - 1,015 \times 11,462 - 84,6 \times 1,537$$

$$RE = 65,171$$

Čtivost VT je tedy 65,171, což podle tabulky 1 znamená, že se jedná o standardní text.

CT je dlouhý 27 vět a má 249 slov. Průměrně je tedy jedna věta dlouhá 9,222 slova. Text má celkem 585 slabik, jedno slovo je tedy průměrně dlouhé 2,349 slabiky. V CT je celkem 123 unikátních slov. Po dosazení všech proměnných do rovnice získáme:

$$R = 50 - \frac{2,349 \times 9,222}{\frac{249}{123}}$$

$$R = 39,299$$

Čtivost cílového textu je 39,299, což je podle Mistríkova hodnocení téměř na hranici mezi průměrným, snadno srozumitelným textem a velmi snadným textem.

Porovnáním výsledků čtivosti dle tabulky 3 zjistíme, že oba výsledky spadají do hodnocení standardní složitosti textu. Dá se ale také říci, že CT má výsledek vyšší než VT, protože se pohybuje téměř na hranici dalšího stupně hodnocení, a tudíž má vyšší čtivost než VT.

5.4. Text 4 – Uživatelská příručka k mobilnímu telefonu Samsung GT-I9195 – Řešení problémů

Čtvrtý text (příloha 4A a 4B) je ze sekce uživatelské příručky, která se věnuje řešení případných problémů. Text je strukturovaný tak, že nejprve se představí problém a pak následuje řešení.

Objevují se v něm více či méně známé zkratky (*SIM*, *USIM*, *PIN2*). Dále text používá seznamy s odrážkami, pro zvýšení přehlednosti textu.

5.4.1. Zhodnocení čtivosti

Výchozí text je dlouhý 320 slov, které jsou celkem ve 22 větách. Jedna věta má tedy 14,545 slova. Celkově je v textu 490 slabik. Průměrně je tedy jedno slovo dlouhé 1,531 slabiky. Po zadání všech proměnných do vzorce získáme:

$$RE = 206,835 - 1,015 \times 14,545 - 84,6 \times 1,531$$

$$RE = 62,549$$

Čtivost VT vyšla 62,549, což je podle Fleschova hodnocení textu, které je v tabulce 1, se tedy jedná o standardně složitý text.

CT je dlouhý 274 slov a má celkem 23 vět. Průměrně je tedy věta dlouhá 11,913 slova. Text má celkem 684 slabik, z čehož vychází, že jedno slovo má průměrně 2,496 slabiky. Text obsahuje celkem 136 jedinečných slov. Dosadíme-li tyto údaje do vzorce, získáme následující:

$$R = 50 - \frac{2,496 \times 11,913}{\frac{274}{136}}$$

$$R = 35,241$$

Cílový text má čtivost 35,241, což podle tabulky 2 odpovídá průměrnému, snadno srozumitelnému textu.

Porovnáním obou výsledků zjistíme, že CT odpovídá svojí čtivostí VT.

5.5. Text 5 – Licenční podmínky pro software Windows 7 Home Premium

Pátý vybraný text (příloha 5A a 5B) je část textu z licenčních podmínek k softwaru Windows 7 Home Premium. Jedná se o právní text, který uživateli říká, co může se systémem dělat a k čemu ho užívání zavazuje. Je rozdělený na pododstavce označené písmeny.

5.5.1. Zhodnocení čtivosti

VT má 18 vět, ve kterých je celkově 306 slov. Průměrně má tedy jedna věta 17,0 slova. Slabik je v textu celkem 551. Průměrně je jedno slovo dlouhé 1,801 slabiky. Doplněním všech proměnných do vzorce získáme následující:

$$RE = 206,835 - 1,015 \times 17 - 84,6 \times 1,801$$

$$RE = 37,215$$

Výsledek 37,215 znamená, že tento text podle Fleschova hodnocení patří mezi složité texty na porozumění.

CT je dlouhý 280 slov, které jsou rozděleny do 18 vět. Průměrně jedna věta obsahuje 15,556 slov. Text má celkem 730 slabik. Průměrně je tedy jedno slovo dlouhé 2,604 slabiky. V textu je 146 jedinečných slov. Dosadíme-li vše do vzorce, získáme následující:

$$R = 50 - \frac{2,604 \times 15,556}{\frac{280}{146}}$$

$$R = 28,878$$

CT má čtivost 28,878, což podle Mistříkova hodnocení znamená, že text je náročný, ale srozumitelný.

Porovnáním obou výsledků dojdeme k závěru, že VT je složitější než jeho překlad.

5.6. Vyhodnocení výsledků

Výsledky měření jsou zobrazené v následující tabulce:

Vzorek	Čtivost výchozího textu (Fleschův vzorec)	Čtivost cílového textu (Mistříkův vzorec)	Skóre CT odpovídá skóre VT
Text 1	69,532	32,331	ano
Text 2	54,583	33,658	je vyšší
Text 3	65,171	39,299	ano
Text 4	62,549	35,241	ano
Text 5	37,215	28,878	je vyšší

Tabulka 4 – Výsledná skóre zkoumaných vzorků

Porovnáním výsledků jednotlivých textů tedy můžeme říct, že překlady byly, alespoň tedy co se týče čtivosti, dobře vytvořené.

Ne všechny hypotézy se potvrdily. Čtivost CT je dle předpokladu stejná nebo vyšší, než je čtivost VT. Z výchozích textů má ale nejvyšší čtivost text 1 – představení služby iCloud, který má také kromě informační i marketingovou funkci. Nejnižší čtivost z výchozích textů měl text právní (text 5 – licenční ujednání). Podle Fleschova hodnocení se jedná o složitý text na porozumění.

Z CT měl dle předpokladu nejvyšší čtivost Text 3 – postup psaní zprávy. Nejnižší skóre dle Mistříkova vzorce získal Text 5, i přesto se ale podle jeho hodnocení jedná o náročný, ale srozumitelný text.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo porovnání zdrojových textů a jejich překladů z oblasti informačních technologií na základě jejich čtivosti.

První část práce se zabývala teorií technických odborných textů, charakteristice uživatelských příruček a historii a způsobům měření čtivosti. V druhé části proběhlo měření čtivosti vzorků výchozích textů a jejich překladů a následné vyhodnocení výsledků.

Výsledky potvrdily vstupní předpoklady. Čtivost cílových textů odpovídala nebo byla vyšší, než byla čtivost textů výchozích, a tudíž se alespoň co se týče formálních požadavků jedná o úspěšné překlady. Potvrdilo se, že text s nejnižší čtivostí je text právní, avšak text s nevyšší čtivostí se ve výchozím jazyce a cílovém jazyce lišil.

Tato práce tedy ukázala, že je možné měřit čtivost výchozího a cílového textu pomocí dvou odlišných vzorců vytvořených pro specifický jazyk a v rámci tohoto měření dojít ke srovnatelným závěrům.

Hodnocení překladu se ale nedá dělat pouze na základě rovnic čtivosti. Ty se zabývají pouze formálními prvky, jako je průměrná délka slova či průměrná délka věty. Jedná se bezpochyby o důležité jevy, které ovlivňují čtivost a kvalitu textu. I přesto jde ale jen o poměrně rychlý test celkové povahy textů, bez ohledu na mnoho dalších kritérií. Samotné vzorce čtivosti také neberou v potaz například zájem čtenáře o danou oblast, což je faktor, který může mít dopad na čtivost.

Důležité je si pamatovat, že vzorce čtivosti neobjeví samotné neduhy překladu, jako jsou například špatně zvolené ekvivalenty, netypická slovní spojení či dokonce špatné údaje. Výpočet čtivosti ale v případě nejistoty napoví, jestli text působí přirozeně a není jako celek příliš složitý po formální stránce. Vzorce dále neberou v úvahu používání grafických prvků (jiná barva písma, tučné písmo, grafické detaily, použití symbolů), které se podílejí na případném zvýšení (či snížení, pokud dojde k nadužívání všech těchto prvků) čtivosti.

Zajímavé by bylo zkoumat, jakým způsobem by se změnilы výsledky měření, pokud by byly zkoumané vzorky vybrány jinak, například zvolením každé x té věty na n té stránce, což se dělá v případě měření čtivosti celého textu.

Další záležitost, která by si rozhodně zasloužila výzkum je, do jaké míry koreluje skóre čtivosti s uživatelností příručky, což je parametr, který ukazuje, jak úspěšně text předává informace, na základě kterých pak zvládá uživatel vykonávat úkony.

Přílohy

Příloha 1A

Access all your content anywhere with iCloud

iCloud is the easiest way to make sure all your important content is everywhere you are. iCloud stores your documents, photos, music, apps, contacts, and calendars, so you can access them any time you're connected to Wi-Fi.

An iCloud account is free, and it comes with 5 GB of free storage space. Purchases you make from the iTunes Store, App Store, or iBooks Store don't count toward your available space.

iCloud also keeps everything up to date on all your devices. So if you have an iPhone or iPad, just sign in to iCloud using the same account and you'll have everything you need, everywhere.

Here are some of the things you can do with iCloud.

Save your files in iCloud Drive. iCloud Drive is like your own private storage area in the cloud. Store any file in iCloud Drive, then access it anywhere—from work or home, or on the road. To save a file to iCloud Drive, open a Finder window, then drag the file to iCloud Drive in the sidebar. When you edit a file in iCloud Drive, your edits show up on any device you use with iCloud.

Share purchases with Family Sharing. Let up to six family members share their purchases from the iTunes Store, App Store, and iBooks Store—even if they all use different iCloud accounts. Pay for family purchases with one credit card, and approve kids' spending right from your iMac or iOS device. Plus, share photos, a family calendar, reminders, and locations. To set up Family Sharing, click the System Preferences icon [and] in the Dock, click iCloud, then click Set Up Family.

Příloha 1B

Přístup k veškerému obsahu odkudkoli pomocí iCloudu

iCloud představuje nejnázší způsob, jak dosáhnout toho, abyste s sebou vždy a všude měli svůj důležitý obsah. Na iCloudu jsou uloženy vaše dokumenty, fotografie, hudba, aplikace, kontakty a kalendáře, takže k nim máte přístup vždy, když jste připojeni k Wi-Fi síti.

Účet na iCloudu je zdarma a zahrnuje 5 GB bezplatného úložiště. Nákupy z iTunes Storu, App Storu a iBooks Storu se nezapočítávají do dostupného úložiště.

iCloud také udržuje veškerá vaše data v aktuálním stavu na všech vašich zařízeních. Používáte-li tedy iPhone nebo iPad, stačí, když se přihlásíte k iCloudu pod stejným účtem, a všude budete mít k dispozici vše, co potřebujete.

Následuje přehled některých činností, které vám iCloud umožňuje.

Ukládání souborů na iCloud Drive iCloud Drive je jako vaše vlastní soukromé úložiště v cloudu. Na iCloud Drive můžete uložit libovolný soubor a pak k němu přistupovat odkudkoli – z práce, z domova či na cestách. Chcete-li uložit soubor na iCloud Drive, otevřete okno Finderu a potom soubor přetáhněte do iCloud Drivu na bočním panelu. Upravíte-li soubor na iCloud Drivu, vaše úpravy se objeví na všech zařízeních, na kterých používáte iCloud.

Sdílení nákupů v rámci rodinného sdílení Až šest členů rodiny může sdílet své nákupy v iTunes Storu, App Storu a iBooks Storu, i když používají různé účty na iCloudu. Za rodinné nákupy platíte jedinou platební kartou a útraty svých dětí můžete schvalovat přímo ze svého iMacu nebo iOS zařízení. Kromě toho spolu můžete sdílet fotografie, rodinný kalendář, připomínky a polohu. Chcete-li nastavit rodinné sdílení, klikněte v Docku na ikonu Předvoleb systému [symbol], potom klikněte na iCloud a pak na Nastavit rodinu.

Příloha 2A

Important handling information

Operating environment. Operating your iMac outside these ranges may affect performance:

Operating temperature: 50° to 95° F (10° to 35° C)

Storage temperature: -4° to 113° F (-25° to 45° C)

Relative humidity: 5% to 90% (noncondensing)

Operating altitude: Tested up to 10,000 feet (0 to 3048 meters)

Do not operate your iMac in areas with significant amounts of airborne dust, or smoke from cigarettes, cigars, ashtrays, stoves, or fireplaces, or near an ultrasonic humidifier using unfiltered tap water. Tiny airborne particles produced by smoking, cooking, burning, or using an ultrasonic humidifier with unfiltered water may, in rare instances, enter the ventilation openings of your iMac and, under certain conditions, result in a slight haze on the inside surface of the glass panel that covers the iMac display.

Carrying your iMac. Before you lift or reposition your iMac, shut it down and disconnect all cables and cords. To lift your iMac, hold its sides.

Using connectors and ports. Never force a connector into a port. When connecting a device, make sure the port is free of debris, that the connector matches the port, and that you have positioned the connector correctly in relation to the port.

Storing your iMac. If you are going to store your iMac for an extended period of time, keep it in a cool location (ideally, 71° F or 22° C).

Cleaning your iMac. When cleaning the outside of your iMac and its components, first shut down your iMac, then unplug all cords and cables. Then dampen a clean, soft, lint-free cloth to wipe the iMac exterior. Avoid getting moisture in any openings. Don't spray liquid directly on the computer. Don't use aerosol sprays, solvents, abrasives, or cleaners containing hydrogen peroxide that might damage the finish.

Cleaning the iMac display. To clean your iMac screen, first shut down your iMac, then unplug all cords and cables. Dampen a clean, soft, lint-free cloth with just water and wipe the screen. Don't spray liquid directly on the screen.

Příloha 2B

Důležité informace o manipulaci

Provozní prostředí Provozování iMacu mimo níže uvedená rozmezí může ovlivnit jeho výkonnost a funkčnost:

Provozní teplota: 10 až 35 °C

Skladovací teplota: –25 až 45 °C

Relativní vlhkost: 5 až 90 % (bez kondenzace)

Provozní nadmořská výška: Testováno v rozmezí od 0 do 3048 metrů

Nepoužívejte iMac v oblastech s vysokými koncentracemi polévatého prachu nebo cigaretového či doutníkového kouře a v blízkosti popelníků, sporáků, krbů nebo ultrazvukových zvlhčovačů používajících nefiltrovanou vodu z kohoutku. Drobné vzduchové částice vzniklé při kouření, vaření, spalování či ultrazvukovém odpařování nefiltrované vody mohou ve vzácných případech vniknout do ventilačních otvorů iMacu a v některých případech mohou způsobit mírné zamlžení na vnitřním povrchu krycího skla displeje iMacu.

Přenášení iMacu Pokud chcete iMac zdvihnout nebo přesunout, nejprve ho vypněte a odpojte všechny kabely. Chcete-li iMac zdvihnout, uchopte ho po stranách.

Použití konektorů a portů Konektory nikdy nezatlačujte silou. Před připojením zařízení se ujistěte, že příslušná zdířka není blokována cizím tělesem, že typ konektoru odpovídá zdířce a že jsou vůči sobě ve správné poloze.

Skladování iMacu Pokud iMac ukládáte na delší dobu, zvolte k tomu chladné místo (ideálně 22 °C).

Čištění iMacu Při čištění vnějších ploch iMacu a jeho komponent nejprve iMac vypněte a poté odpojte všechny jeho kabely. Následně iMac zvenčí otřete navlhčenou čistou a jemnou textilií, u níž se neuvolňují vlákna. Dbejte na to, aby se vlhkost nedostala do otvorů. Nestříkejte kapaliny přímo na počítač. Nepoužívejte aerosolové spreje, rozpouštědla, abraziva ani čisticí prostředky obsahující peroxid vodíku – mohli byste poškodit povrchovou úpravu.

Čištění obrazovky iMacu Před čištěním obrazovky iMacu nejprve vypněte iMac a poté odpojte všechny kabely. Otřete obrazovku čistou měkkou textilií, z níž se neuvolňují vlákna, navlhčenou v čisté vodě. Nestříkejte kapaliny přímo na obrazovku.

Příloha 3A

1 Select **New message**. A list of message options opens.

Text message —to send a text message.

Multimedia message —to send a multimedia message (MMS).

E-mail —to send an e-mail. If you have not set up your e-mail account, you are prompted to do so.

2 Press [symbol1] to select recipients or groups from contacts, or enter the recipient's phone number or e-mail address. Press [symbol2] to add a semicolon (;) that separates the recipients. You can also copy and paste the number or address from the clipboard.

Tip! Scroll to a contact, and press [symbol3] to mark it. You can mark several recipients at a time.

3 Press [symbol4] to move to the message field.

4 Write the message.

5 To add a media object to a multimedia message, select **Options > Insert object > Image, Sound clip, or Video clip**. When sound is added, the icon [symbol5] is shown in the navigation bar.

You cannot send video clips that are saved in the .mp4 format in a multimedia message. To change the format in which recorded videos are saved, see 'Video settings', p. 51.

6 To take a new picture or record sound or video for a multimedia message, select **Insert new > Image, Sound clip, or Video clip**. To insert a new slide to the message, select **Slide**. Select **Options > Preview** to see what the multimedia message looks like.

7 To add an attachment to an e-mail, select **Options > Insert > Image, Sound clip, Video clip or Note**. E-mail attachments are indicated by [symbol6] in the navigation bar.

Tip! To send files other than sounds and notes as attachments, open the appropriate application, and select **Send** > **Via e-mail**, if available.

8 To send the message, select **Options** > **Send**, or press [symbol7].

Příloha 3B

1 Zvolte možnost **Nová zpráva**. Telefon zobrazí seznam dostupných voleb.

Zpráva SMS —Pro odeslání textové zprávy.

Multimediální zpráva —Pro odeslání multimediální zprávy (MMS).

El. pošta —Pro odeslání zprávy elektronické pošty. Pokud dosud nemáte nastaven účet el. pošty, budete vyzváni k jeho nastavení.

2 Stiskněte tlačítko [symbol1] a zvolte příjemce nebo skupiny v kontaktech, nebo zadejte tel. číslo či adresu el. pošty příjemce. Stisknutím tlačítka [symbol2] vložíte středník (;), kterým oddělíte jednotlivé příjemce. Čísla či adresy můžete také zkopírovat a vložit ze schránky.

Tip! Vyhledejte kontakt a stisknutím tlačítka [symbol3] jej označte. Můžete označit i více příjemců současně.

3 Stisknutím tlačítka [symbol4] se přesunete do pole zprávy.

4 Napište zprávu.

5 Chcete-li do multimediální zprávy vložit mediální objekt, zvolte možnost **Volby** > **Vložit objekt** > **Fotografie**, **Zvukový klip** nebo **Videoklip**. Byl-li přidán zvuk, zobrazí se v navigačním řádku ikona [symbol5]. Videoklipy uložené ve formátu MP4 nelze multimediálními zprávami posílat. Chcete-li změnit formát pro ukládání nahraných videoklipů, viz část *Nastavení videa* na str. 54.

6 Chcete-li do multimediální zprávy vložit nově vyfotografovaný snímek nebo nahraný zvukový klip nebo videoklip, zvolte možnost **Vložit** > **Fotografie**, **Zvukový klip** nebo **Videoklip**. Chcete-li do zprávy vložit nový snímek, zvolte možnost **Snímek**.

Chcete-li zjistit, jak vypadá připravovaná multimediální zpráva, zvolte možnost **Volby** > **Náhled**.

7 Chcete-li do zprávy el. pošty vložit přílohu, zvolte možnost **Volby** > **Vložit** > **Fotografie**, **Zvukový klip**, **Videoklip** nebo **Poznámka**. Přílohy zpráv el. pošty jsou v navigačním řádku označeny ikonou [symbol6].

8 Zprávu odešlete možností **Volby** > **Odeslat** nebo stisknutím tlačítka [symbol7].

Příloha 4A

Troubleshooting

- When you turn on your device or while you are using the device, it prompts you to enter one of the following codes:

- Password: When the device lock feature is enabled, you must enter the password you set for the device.
- PIN: When using the device for the first time or when the PIN requirement is enabled, you must enter the PIN supplied with the SIM or USIM card. You can disable this feature by using the Lock SIM card menu.
- PUK: Your SIM or USIM card is blocked, usually as a result of entering your PIN incorrectly several times. You must enter the PUK supplied by your service provider.
- PIN2: When you access a menu requiring the PIN2, you must enter the PIN2 supplied with the SIM or USIM card. For details, contact your service provider.

The touch screen responds slowly or improperly

If your device has a touch screen and the touch screen is not responding properly, try the following:

- Remove any protective covers from the touch screen. Protective covers may prevent the device from recognising your inputs and are not recommended for touch screen devices.
- Ensure that your hands are clean and dry when tapping the touch screen.
- Restart your device to clear any temporary software bugs.
- Ensure that your device software is upgraded to the latest version.
- If the touch screen is scratched or damaged, take it to your local Samsung Service Centre.

Your device freezes or has fatal errors

If your device freezes or hangs, you may need to close programs or reset the device to regain functionality. If your device is frozen and unresponsive, press and hold the Power button for more than 7 seconds. The device reboots automatically.

If this does not solve the problem, perform a factory data reset. On the Applications screen, tap **Settings** → **Accounts** → **Backup and reset** → **Factory data reset** → **Reset device** → **Erase everything**.

Příloha 4B

Řešení problémů

Když zapnete zařízení nebo pokud zařízení používáte, vyzve vás k zadání jednoho z následujících kódů:

- Heslo: Když je aktivní funkce zámeček zařízení, musíte zadat heslo, které jste pro zařízení nastavili.
- Kód PIN: Při prvním použití zařízení nebo když je nutné zadat kód PIN, musíte zadat kód PIN dodaný s kartou SIM nebo USIM. Tuto funkci můžete vypnout pomocí nabídky Zámek SIM karty.
- Kód PUK: Karta SIM nebo USIM je zablokována – obvykle kvůli opakovanému zadání nesprávného kódu PIN. Musíte zadat kód PUK, který jste obdrželi od poskytovatele služeb.
- Kód PIN2: Při otevření menu vyžadujícího PIN2 musíte zadat kód PIN2 dodaný s kartou SIM nebo USIM. Bližší informace získáte od svého poskytovatele služeb.

Dotyková obrazovka reaguje pomalu nebo nesprávně

Pokud vaše zařízení obsahuje dotykový displej a ten správně nereaguje, zkuste následující:

- Demontujte ochranné kryty z dotykového displeje.

Ochranné kryty mohou bránit zařízení v rozpoznání vašich vstupů a nejsou pro zařízení s dotykovými displeji doporučeny.

- Před klepnutím na dotykový displej se ujistěte, že máte čisté a suché ruce.
- Restartujte zařízení a vymažte jakékoliv dočasné softwarové chyby.
- Ověřte, zda je software zařízení aktualizován na nejnovější verzi.
- Pokud je dotykový displej poškrabaný nebo poškozený, zanechte zařízení do místního servisního střediska Samsung.

Zařízení zamrzá nebo obsahuje kritické chyby

Pokud zařízení zamrzá nebo se zasekává, může být pro obnovení funkce nutné zavřít programy nebo zařízení resetovat. Pokud se zařízení zaseklo a neodpovídá, stiskněte a podržte vypínač po dobu více než 7 sekund. Zařízení se automaticky restartuje.

Pokud nedojde k vyřešení problému, proveďte obnovení do továrního nastavení. Na obrazovce Aplikace klepněte na položku **Nastavení** → **Účty** → **Záloha a obnovení** → **Obnovit tovární data** → **Resetovat zařízení** → **Odstranit vše**.

Příloha 5A

ADDITIONAL LICENSING REQUIREMENTS AND/OR USE RIGHTS.

a. Multiplexing. Hardware or software you use to

- pool connections, or
- reduce the number of devices or users that directly access or use the software (sometimes referred to as “multiplexing” or “pooling”), does not reduce the number of licenses you need.

b. Font Components. While the software is running, you may use its fonts to display and print content. You may only

- embed fonts in content as permitted by the embedding restrictions in the fonts; and
- temporarily download them to a printer or other output device to print content.

c. Icons, images and sounds. While the software is running, you may use but not share its icons, images, sounds, and media. The sample images, sounds and media provided with the software are for your non-commercial use only.

d. Use with Virtualization Technologies. Instead of using the software directly on the licensed computer, you may install and use the software within only one virtual (or otherwise emulated) hardware system on the licensed computer. When used in a virtualized environment, content protected by digital rights management technology, BitLocker or any full volume disk drive encryption technology may not be as secure as protected content not in a virtualized environment. You should comply with all domestic and international laws that apply to such protected content.

e. Device Connections. You may allow up to 20 other devices to access software installed on the licensed computer to use only File Services, Print Services, Internet Information Services and Internet Connection Sharing and Telephony Services.

f. Remote Access Technologies. You may remotely access and use the software installed on the licensed computer from another computer to share a session using Remote Assistance or similar technologies. A “session” means the experience of interacting with the software, directly or indirectly, through any combination of input, output and display peripherals.

Příloha 5B

DALŠÍ LICENČNÍ POŽADAVKY ANEBU UŽÍVACÍ PRÁVA.

a. Multiplexování. Hardware nebo software, který používáte ke

- sdružování připojení nebo
- snižování počtu zařízení nebo uživatelů, kteří mají přímý přístup k serverovému softwaru

(někdy označováno termínem multiplexování nebo sdružování), nesnižuje požadovaný počet licencí CAL.

b. Písma. Pokud je software spuštěný, smíte používat jeho písma k zobrazení a tisku obsahu. Smíte pouze

- vkládat písma do obsahu s omezeními, která jsou určena v podmínkách pro vkládání písem, a
- dočasně je stáhnout do tiskárny nebo jiného výstupního zařízení pro tisk obsahu.

c. Ikony, obrázky a zvuky. Je-li software spuštěn, můžete používat jeho ikony, obrázky, zvuky a média, ale nesmíte je sdílet. Vzorové obrázky, zvuky a média poskytnuté se softwarem jsou určeny jen pro nekomerční použití.

d. Použití s technologiemi virtualizace. Místo použití softwaru přímo v licencovaném počítači smíte software instalovat a používat v rámci pouze jediného virtuálního (nebo jinak emulovaného) hardwarového systému v licencovaném počítači. V případě použití ve virtuálním prostředí nemusí být obsah chráněný technologií správy digitálních práv, nástrojem BitLocker nebo jakoukoli technologií šifrování pro celé diskové jednotky zabezpečen do stejné míry jako chráněný obsah, který není ve virtuálním prostředí. Musíte dodržovat všechny místní i mezinárodní zákony, které se na takový chráněný obsah vztahují.

e. Připojení zařízení. Smíte umožnit až 20 dalším zařízením získat přístup k softwaru, který je nainstalován v licencovaném počítači, a používat pouze Souborovou službu, Tiskové služby, Internetovou informační službu, Sdílení připojení k Internetu a telefonní služby.

f. Technologie vzdáleného přístupu. Smíte vzdáleně přistupovat a používat software instalovaný v licencovaném počítači z jiného počítače ke sdílení relace pomocí funkce Vzdálená pomoc nebo obdobné technologie. „Relace“ znamená

přímou nebo nepřímou interakci se softwarem prostřednictvím libovolné kombinace vstupních, výstupních a zobrazovacích zařízení.

Shrnutí

The goal of this bachelor's thesis is to measure readability of translated IT user guides and their source texts and then based on comparison of their scores evaluate whether the translation was successful or not.

This thesis is divided into theoretical and practical part. The first chapter of the theoretical part explains what a technical translation is and its relation to functional styles in the Czech stylistic tradition. Then it shows general characteristics of technical and scientific texts which might be difficult for translator to translate right. The second chapter of the theoretical part is focused on user guides and their function, design and quality assessment.

One of the ways of assessing quality of user guides is also by measuring their readability based on their formal properties such as average sentence length in words and average word length in syllables. Thus, the next chapter focuses on readability. It explores ways of measuring readability and history of measuring readability of English and Czech texts. Furthermore, in this chapter are introduced various readability formulas for English, namely it is the Dale-Chall formula, the Flesch Reading Ease formula, the Gunning Fog index and the SMOG formula. This chapter also introduces readability formulas for the Czech language which are the following: the Mistrík formula, the Gunning Fog index modified for the Czech language and the Complex rate of difficulty of text (also called Nestlerová-Průcha-Pluskal formula).

The first chapter of the practical part explains the method of choosing samples and the method of measuring readability. Chosen samples were from various user guides and were chosen to represent texts that come along with bought products. These are namely: an introduction of additional product, handling information, a description of workflow, a part of troubleshooting section and a part of licence terms.

The main hypothesis is that readability scores of target texts should be the same or higher than readability of source texts for translation to be successful. Also, the author of this thesis assumes that readability of description of workflow should

have the highest readability of all measured samples in both languages while the lowest readability should be the readability of licence terms. The first hypothesis was fulfilled. However, the second hypothesis was fulfilled only partially. The highest readability in Czech was, as was expected, the readability of the workflow description. However, the highest readability of English samples was the one of the text with informative and marketing function. The highest readability in both languages had the sample taken from licence terms.

Použité texty

iMac (21,5-inch, Late 2015) - Příručka s důležitými informacemi k produktu. *Apple Inc.* [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: https://support.apple.com/cs_CZ/manuals/macdesktops.

iMac (Late 2015) - Essentials. *Apple Inc.* [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: https://support.apple.com/en_US/manuals/imac.

Licenční podmínky pro software společnosti Microsoft – Windows 7 Home Premium. *Microsoft.* [cit. 2017-02-24]. Dostupné z http://download.microsoft.com/Documents/UseTerms/Windows%207_Home%20Premium_Czech_584cb777-fc32-4572-b6ab-fa3e57f51500.pdf.

Microsoft Software License Terms – Windows 7 Home Premium. *Microsoft.* [cit. 2017-02-24]. Dostupné z http://download.microsoft.com/Documents/UseTerms/Windows%207_Home%20Premium_English_f3fcb9dc-3b69-4a18-ae3c-7d7bede82812.pdf

Nokia N90 – User Guide EN. *Nokia.* [cit. 2017-02-24]. Dostupné z: https://www.nokia.com/cs_cz/phones/support/user-guides-for-nokia-products.

Nokia N90 – Uživatelská příručka. *Nokia.* [cit. 2017-02-24]. Dostupné z: <https://najdinavod.cz/navod-na-nokia-n90/>.

Samsung GT-I9195 – User Guide ver. 1.0 (ANGLIČTINA). *Samsung Electronics.* [cit. 2017-02-24]. Dostupné z: <http://www.samsung.com/cz/support/model/GT-I9195DKIATO#downloads>.

Samsung GT-I9195 – Uživatelská příručka ver 1.0 (ČESKÁ). *Samsung Electronics.* [cit. 2017-02-24]. Dostupné z: <http://www.samsung.com/cz/support/model/GT-I9195DKIATO#downloads>.

Bibliografie

BORMUTH, John R., 1969. Validity of Cloze Tests of Reading Comprehension Ability. *Reading Research Quarterly*. Roč. 4, č. 3 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/747144>. s. 358–365.

BYRNE, Jody, 2006. *Technical translation: usability strategies for translating technical documentation*. Dordrecht: Springer. 280 s.

ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ, 2008. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. 381 s.

DALE, Edgar a Jeanne S. CHALL, 1948. A Formula for Predicting Readability. In: DUBAY, William. *Unlocking Language: The Classic Readability Studies*. Charleston: BookSurge Publishing, 2006. s. 167–177.

DALE, Edgar a Ralph W. TYLER, 1934. A Study of the Factors Influencing the Difficulty of Reading Materials for Adults of Limited Reading Ability. In: DUBAY, William. *Unlocking Language: The Classic Readability Studies*. Charleston: BookSurge Publishing, 2006. s. 72–97.

DUBAY, William, ed, 2006. *Unlocking Language: The Classic Readability Studies* [online]. Charleston: BookSurge Publishing. 246 s.

FLESCH, Rudolph, 1948. A New Readability Yardstick. In: DUBAY, William. *Unlocking Language: The Classic Readability Studies*. Charleston: BookSurge Publishing, 2006. s. 201–213.

GREGO, Kim, 2010. *Specialized translation: theoretical issues, operational perspectives*. Milano: Polimetrica. 156 s.

CHAMEROVÁ, Romana a Petra MANDYSOVÁ. 2012. Srozumitelnost edukačních materiálů na téma cévní mozkové příhody: využití Mistríkova vzorce a poslechového testu. *Profese online* [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, V.(1), 11-15 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: profeseonline.upol.cz/pdfs/pol/2012/01/03.pdf

KINCAID, Peter J. a kol., 1975. *Derivation of new readability formulas (automated readability index, fog count, and flesch reading ease formula) for Navy enlisted*

personnel. Millington: Institute for Simulation and Training, University of Central Florida. 48 s.

KLARE, George R., 1974. Assessing Readability. *Reading Research Quarterly* [online]. Roč. 10, č. 1 [cit. 2017-03-29]. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/747086>. s. 62–102.

KNITTLOVÁ, Dagmar, Bronislava GRÝGOVÁ a Jitka ZEHNALOVÁ, 2010. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. 291 s.

LIVELY, Bertha A. a S. L. PRESSEY, 1923. A Method for Measuring the "Vocabulary Burden" of Textbooks. In: DUBAY, William. *Unlocking Language: The Classic Readability Studies*. Charleston: BookSurge Publishing, 2006. s. 41–49.

LORGE, Irving, 1944. Predicting Readability. In: DUBAY, William. *Unlocking Language: The Classic Readability Studies*. Charleston: BookSurge Publishing, 2006. s. 150–164.

MISTRÍK, Josef, 1968. Meranie zrozumiteľnosti prehovoru. *Slovenská reč*, roč 33, č. 3. s. 171–178.

MLACEK, Josef, 1978. Poznámky k štylistike odborného prekladu. In: GROMOVÁ, Edita, Milan HRDLIČKA a Vítězslav VILÍMEK. *Antologie teorie odborného překlada*. 2. aktualizované. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2007, s. 145–152.

MURCIA-BIELSA, Susana, 1999. *Instructional texts in English and Spanish: a contrastive study*. Unpublished Ph. D. thesis, Universidad de Córdoba. 181 s.

OLOHAN, Maeve, 2015. *Scientific and technical translation*. London: Routledge. 262 s.

POŠTOLKOVÁ, Běla, Miroslav ROUDNÝ a Antonín TEJNOR, 1983. *O české terminologii*. Praha: Academia. Malá jazyková knihnice. 119 s.

PRIESSNIG, Markus, 2010. *Aspects of "Texttreue" in Technical Translation Analyzing Technical Texts*. Saarbrücken: VDM Verlag Dr. Müller. 76 s.

PRŮCHA, Jan., 2002. *Moderní pedagogika*. 3. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Portál. 480 s.

REISS, Katharina. a Erroll F. RHODES. 2000. *Translation criticism, the potentials and limitations: categories and criteria for translation quality assessment*. New York: American Bible Society. 127 s.

SNELL-HORNBY, Mary. 1995. *Translation Studies: An integrated approach*. 2. vyd. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 170 s.

TÁRNYIKOVÁ, Jarmila, 2009. *From text to texture: an introduction to processing strategies*. 4., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 159 s.

VOGEL, Mabel a Carleton WASHBURNE, 1928. An Objective Method of Determining Grade Placement of Children's Reading Material. In: DUBAY, William. *Unlocking Language: The Classic Readability Studies*. Charleston: BookSurge Publishing, 2006. s. 52–60.

Anotace

Autor: **Eva Přílepková**

Název česky: Čtivost překladu uživatelských příruček z oblasti IT

Název anglicky: Readability of Translated IT User Guides

Vedoucí práce: **Mgr. Michal Kubánek**

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Počet stran: 69 (podle čísel)

Počet znaků: 60 044 (bez appendixů)

Počet příloh: 10

Olomouc 2017

Anotace v ČJ

Tato bakalářská práce na téma čtivost překladu uživatelských příruček z oblasti IT se zabývá uživatelskými příručkami na poli technického překladu. Cílem je porovnání čtivosti anglicky psaných příruček a jejich překladu do češtiny, na jehož základě zhodnotím kvalitu překladu. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá charakteristikou technických a odborných textů, uživatelských příruček z oblasti IT a jejich strukturou. Dále se také věnuje měření čtivosti v angličtině a češtině. V praktické části proběhne výpočet čtivosti vzorků výchozích textů a jejich překladů a zhodnocení úspěšnosti na základě těchto výsledků.

Klíčová slova: překlad, technický překlad, uživatelské příručky, čtivost

Anotace v AJ

The topic of this bachelor's thesis is readability of translated IT User Guides and it focuses on user guides and their specificity in the field of technical translation. The goal of this thesis is to compare readability of user guides written in English and their translations into Czech and then evaluate the quality of the translation based on measured readability scores. The thesis is divided into two parts, theoretical part and practical part. Theoretical part is focused on characteristics of technical translation and IT user guides and their structure. Additionally, it deals with measuring readability in Czech and English. Practical part contains measuring readability of chosen samples of source texts and their translation and evaluating how successful the translation is based on their readability scores.

Key words: translation, technical translation, user guides, readability